

Eskişehir'in Madenlerinde Bilgi ve Metot Sorununu Çözelim

Rüştü Bozkurt
Dünya Gazetesi Yazarı

ESKİŞEHİR TİCARET ODASI'NIN KURUM YAYININDA KENTİN YERALTI ZENGİNLİKLERİNE ODAKLANILMASI, ELİMİZİN MENZİLİNDEKİ VARLIKLARIMIZI NASIL DEĞERLENDİRMEMİZ GEREKTİĞİNİN SORGULANMASI BAŞLIBAŞINA ÖNEMLİ BİR SORUMLULUĞUN YERİNE GETİRİLMESİDİR.

Eskişehir'de medya çalışanları, gazete okuyucuları, iş dünyasının mensupları yakından bilir ki, bu kadim kentin sorunlarıyla 29 Eylül 1965'den bu yana ilgiliz. **Sakarya** ve **Sonolay** gazetelerinin arşivlerine göz atarlar, kentin eğitiminden sanayisinin gelişmesine değişik alanlarda ilgisimizi ve bilgimizi kamuoyuyla paylaştığımız gibi, bazı tesislerin kente gelmesine de öncülük ettik.

Kırka'da çıkarılan boraksın "**mil-lileştirilmesi**" için yaptığımız çalışmaları, ülkemiz ve dünya için ne denli önemli olduğunu heyecanlandıran bir dille anlatabilirim. Gazeteci **Can Aksın**'la birlikte gidip bir gece konakladığımız, sonra ilk kez **Sonolay**'da kamuoyu ile paylaştığımız sağlığa zararlı içme suyunun **Kızılcaören Köyü**'ndeki insanı tahribatı acı bir anı olarak paylaşabiliriz. **Yakaboyu**'nda lületaşından başlayıp, **volfarm** yataklarına uzanan çok değişik yeraltı zenginliklerin uzun listelerini yayınlayabiliriz.

Dileyenler iki tıkla internete girer, **Eskişehir**'in fakir madenler bakımından zengin olduğu gibi; gerçekten işe yarar, maddi ve kültürel zenginlik üretimine katkı yapan önemli maden yatakları bakımından da özel bir yeri olduğunu da kolaylıkla kavrayabilir. **MTA**' dan **Eskişehir İl Turizm Müdürlüğü**'ne, **Eskişehir Belediyesi**'nden bazı akademisyenlerin çalışmalarına uzanan zengin bir literatür erişebilir; hangi yeraltı zenginliğine sahip olduğumuzu öğrenebilir.

Mevlana'nın bir sözünden yola çıkarak okuyucuyu başka bir düşünce alanına çağırmak istiyorum:

"Her gün bir yere gitmek ne hoş
Her gün bir yere konmak ne güzel
Bulanmadan, donmadan akmak ne iyi
Dünle beraber gitti, düne ait ne varsa
cancağızım
Şimdi yeni şeyler söylemek lazım".

Eskişehir'de bir maden ocağı

Eskişehir: Kavacık'da amyant madeni yerinde tetkik ederken, 29 Nisan 1927, Edirne mektebi talebesi.

Bakış açımızı değiştirmeliyiz

Bu yazıda paylaşacaklarım bazı ilkelere dayalıdır: İlkelerin ilki, kalkınma literatüründe sık yinelenen bir genellemedir. Bir toplum, elinin menzili altındaki varlıklarını zenginliğe dönüştürmesini beceremiyorsa, önüne çıkan diğer fırsatları değerlendirme olasılığı çok düşüktür. Topraklarımız ve onun kalbinde saklı olan yeraltı zenginliklerimiz, uğruna binlerce insanımızı feda ettiğimiz varlıklarımızdır; değerlendirme şekli, geleceğimizi inşa etmede cidiyetimizin de göstergesidir. İkinci ilke, **Mevlana'nın "Şimdi yeni şeyler söylemek lazım"** uyarısı ile rahmetli Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel'in** sık yinelediği bir atasözünde kristalleşmiştir: **"Dünün güneşi ile bugünün çamaşırını kurutamazsınız"**. Geçmişe ders alma yerine hamaset abanması yaparsanız, düne saplanırsanız, sağlıklı gelecek inşa edemezsiniz. O nedenle bugün, kalkınmada madenlerin ve onların en belalı olan petrolün bile önüne geçen **"veriyi değere dönüştürme"** odağından bakarak, madenlerimizden zenginlik üretme ve insanlarımızın yaşamını kolaylaştırmanın araçları haline getirebiliriz.

Özetleyerek paylaştığımız iki ilke odağından bakıldığında, **Eskişehir Ticaret Odası'nın** kurum yayınında kentin yeraltı zenginliklerine odaklanması, elimizin menzilindeki varlıklarımızı nasıl değerlendirmemiz gerektiğinin sorgulanması başlıbaşına önemli bir sorumluluğun yerine getirilmesidir.

Net bilginin önemi

Hayal etmek, olay ve olguları adlandırmak, adları kavram ve terimlere dönüştürmek, kavram ve terimlerden düşünceler üretmek, düşünceleri projelere dönüştürmek, projeleri uygulamaya taşıyarak maddi ve kültürel zenginlik üretmek insan beyninin temel dinamikleridir. Bu

günün dünyasında kalkınma yarışını önde sürdürebilmek için üç yetkinliğe ihtiyaç vardır: **"Net bilgi, etkin koordinasyon ve odaklanma"** Şimdi şöyle bir soruyu kendimize yöneltmemiz gerekir: Elimizin altındaki bu derginin odaklandığı **Eskişehir'in** yeraltı zenginliklerini maddi ve kültürel zenginliğimizi artırmanın aracı haline getirebilmek için ne yapmalıyız?

Yapılması gereken ilk iş, **Eskişehir'de** seçilmiş ve atanmış yerel yöneticilerin, bütün STK yönetimlerinin, Üniversitelerin, medya mensuplarının, toplumsal içgörülerin güçlenmesine katkı yapabilecek bütün aktörlerin **"işbirliği"** yaparak, net bilgiye bizi taşıyacak olan bir **"envanter çalışması"** yapmak olmalıdır.

Eskişehir'de yaygın biçimde tartışılan **"liniyit ve termik santral"** konusunda gözledik ki, toplum adına olayla ilgili **"lehte"** ya da **"aleyhte"** konuşan çoğu insanımız, arka plan ve ayrıntı bilgisine sahip olmadan değerlendirme yapıyor; hayatın öz gerçeği yerine şehir efsanelerinin peşine takılabilir. **Linyitten mangeneze, toryumdan barite, volfarmandan toryuma** bu kentin bağrında barınan bütün zenginlikler hakkında **"net bilgiye erişme"** tartışmaları yaparak, büyük kitlelerin meşrulaştırdığı bir **"zihni berraklık"** yaratmak en önemli görevdir. Bu temel sorumluluk yerine getirilmedikçe, elimizin menzilinde ve yaşadığımız kentin kalbindeki varlıklarımızı zenginliğe dönüştürme tartışmalarımız bir saman alevi gibi kısa sürede sönecektir.

Eskişehir'de madenlerin zenginlik üretimine katkı yapması için, ülkenin öz kaynakları içindeki konumlarına da bakmalıyız: Yeraltı ve yerüstü kaynaklarımız, fiziki sermaye stoğu- insan eliyle yapılmış bütün alt-yapılar-, insan kaynağı, örgütlenme ve değere dönüştürme yetkinliği... Madenlerimiz yeraltı varlığımızdır; onları zenginliğe dönüştürmenin

beş temel bileşenden biri de örgütlenme becerimizdir. "Etkin koordinasyon ve odaklanma" ile **Eskişehir'in madenlerini** zenginliğe dönüştüreceksek, önce hangi bileşenlere sahip olduğumuz hakkında sağlıklı veri, değere dönüştürebilir **bilgi** sahibi olmalıyız.

Ne yapalım?

Evrimin beş temel aşaması vardır: Üreme, mutasyon, ayıklama, yalıtım ve **işbirliği**... İşbirliği varlığımızı korumanın ve geliştirmenin en üst değeridir. **Eskişehir'de** madenlerin zenginliğe dönüştürülmesi konusunun önemli olduğunu düşünüyorsak; işbirliği ile iki şeyi hemen hayata taşımamız gerekir: Birincisi, madenlerimizle ilgili **"standart verileri"** sorgulamalıyız... **Büyük verinin** zenginlik üretiminde başat değer haline geldiği bir zaman kesitinde, rekabet için standart veri yeterli olamıyor. Büyük veriyi ehlileştirerek, madenlerimizle ilgili dünya genelinde ve ülkemiz özelinde **"standart dışı verilere"** de sahip olmalıyız. Olmak orundayız, standart veri herkesin erişebildiği veridir; standart dışı veriler ise **inovatif** gelişme yaratmanın ve **rekabet üstünlüğü sağlamanın** gerek şartıdır.

Eskişehir'de madenlerimizin yeraltında durmasını istemiyor; onları maddi ve kültürel zenginliğin, yani insan refahının araçları haline getirmek istiyorsak, iş yapma metodumuzu gözden geçirelim.. Kendimize soralım: Bugüne kadar çok konuştuğumuz ve tartıştığımız halde neden yaratmak istediğimiz sonuçlara ulaşamadık... **Ya veri ve bilgimiz eksikti ya da metodumuz yanlış.**

Şimdi **Mevlana'nın** çağrısına uyarak bilgi boşluklarımızı doldurmanın ve metodumuzu gözden geçirmenin tam zamanıdır.